

Перспектива формування потребує змінення акцентів господарювання в напрямленні розвитку туристсько-рекреаційної інфраструктури, змінення традиційної агропромислової спеціалізації на рекреаційну, виділення місць для кемпінгів, мотелів, будівництва або оновлення під'їзних шляхів.

Ключеві слова: потенціал, регіональний ландшафтний парк, рекреація, туристсько-рекреаційна діяльність, функціональні зони, Тернопільська область.

Abstract:

Novytska S.R. POTENTIAL OF RECREATIONAL AND TOURIST RESOURCES OF PROSPECTIVE REGIONAL LANDSCAPE PARKS OF THE TERNOPIL REGION AS OBJECTS OF RECREATION.

The article deals with the problem potential of recreational and tourist resources of promising regional landscape parks of the Ternopil region in order to develop a recreational and tourist complex and determine the comparative advantages of territories of promising regional landscape parks for the availability, organization and use of recreational and tourist resources in close interrelationships with economic, social, environmental factors, for the prospects of recreational development within the Ternopil region.

Promising regional landscape parks are represented by: Malopolissya RLP within the southern part of the physical and geographical area of RLP SmallPolissya; Pochayiv RLP in the northwestern part of the Ternopil region; RLP "Prince's Forest" in the vicinity of the town of Terebovlya on the boundary between the Seret and Hnizny rivers; RLP "Skala-Podil'skaNadzbrucha" in the vicinity of the village of Skala-Podil'ska; RLP "BerezhanskeOpillya" in the picturesque corner of Berezhany district.

Due to the already created two NNP "Kremenets Mountains" and "Dniester Canyon", as well as the creation of promising RLP, the share of recreational territories within the Ternopil region will increase. Also, promising RLPs will solve the problem of the deficit of effective forms of recreational resources used by residents of Ternopil city, as well as to satisfy the needs of the inhabitants of urban and rural settlements in the recreational territories.

The prospect of their formation requires changing the emphasis of management in the direction of development of tourist and recreational infrastructure, changing traditional agricultural specialization for recreation, the allocation of seats for camping, motels, construction or renovation of roads.

Key words: potential, regional landscape park, recreation, tourist and recreational activity, functional zones, Ternopil region.

Надійшла 14.10.2018р.

УДК 911.3:316

Ірина ГОРИН

ПРИРОДНІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЛЬВІВЩИНИ: СТРУКТУРА, ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ТА ХАРАКТЕРУ СУЧАСНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Розкрито структуру природних туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області. Виділено зони поширення бальнеологічних ресурсів як одного з найважливіших видів природних туристично-рекреаційних ресурсів у регіоні. Досліджено ключові особливості туристично-рекреаційних ресурсів гірських районів області. Представлено галузеву структуру природно-заповідного фонду Львівщини. Виокремлено кліматичні фактори впливу на формування і розвиток природних туристично-рекреаційних ресурсів регіону. Проаналізовано водозабезпеченість території області як чинник, що впливає на потенціал туристично-рекреаційних ресурсів регіону та можливості його використання. Відображено територіальну структуру лісистості Львівщини як фактора розвитку туризму.

Ключові слова: природні туристично-рекреаційні ресурси, мінеральні води, кліматичні ресурси, природно-заповідний фонд, лісові ресурси, водні ресурси, лікувальні грязі, родовища озокериту, гірськолижні курорти.

Вступ. Львівська область володіє значним природним потенціалом для того, щоб стати туристичним регіоном світового значення. Цьому сприяє ефективне та раціональне освоєння і використання наявного природного туристично-рекреаційного потенціалу регіону. Рівень його сучасного використання залежить, в першу чергу, від кількості, рівня розвитку та економічної діяльності підприємств сфери туристично-рекреаційного обслуговування. Вони становлять матеріально-технічну базу та інфраструктуру туризму, яка забезпечує життєдіяльність туристів і подорожуючих (послуги розміщення, харчування, транспорту) та задо-

вольняє специфічні туристично-рекреаційні потреби (послуги лікування, оздоровлення, екскурсійного, культурного, побутового обслуговування). Як відомо, ефективне та раціональне використання природного туристично-рекреаційного потенціалу визначається, найперше, вдало розробленим механізмом державного та приватного регулювання й управління функціонуванням туристично-рекреаційного комплексу загалом і його складовими зокрема [18].

Аналіз стану вивчення досліджуваної проблеми. До туристично-рекреаційного потенціалу Львівської області входить доволі

широкий спектр природних ресурсів. Вивчення та аналіз природних туристично-рекреаційних ресурсів краю здійснювалося М. Долішнім, С. Кузиком, В. Кравцівим, В. Мацолою, М. Мальською, Г. Ємцем, В. Мікловдою і М. Ленделом, В. Руденком та ін. В їхніх працях також була подана класифікація рекреаційних ресурсів. А. Гайдук дала оцінку туристичних ресурсів Львівської області та визначила напрямки її застосування при вирішенні практичних завдань. М. Копач було розроблено методичні підходи до оцінювання потенціалу рекреаційних територій. Проблеми визначення експлуатаційних запасів мінеральних вод вивчав М. Лобода. М. Мироненко та І. Твердохлебов виокремили основні ознаки рекреаційних територій. В. Кравців і В. Євдокименко досліджували санаторно-курортні зони та об'єднали їх в основні групи. В. Полюга і Д. Полюга провели аналіз сучасного стану використання матеріально-технічної бази рекреації і туризму у Львівській області. Д. Голднер, В. Чарльз і Ф. Річі виокремили ключові принципи організації та функціонування туризму та рекреації, що є універсально застосовними і можуть бути використані для аналізу туристично-рекреаційної сфери Львівщини, яка продовжує залишатися недостатньо вивченою. Тому напрацювання вищезазначених вітчизняних та іноземних науковців є актуальним і для нашого дослідження.

Недостатньо висвітленими, на жаль, залишаються такі питання, як районування бальнеологічних ресурсів у Львівській області, визначення ключових особливостей туристично-рекреаційних ресурсів гірських районів області, виокремлення та аналіз кліматичних факторів впливу на формування і розвиток природних туристично-рекреаційних ресурсів регіону, аналіз водозабезпеченості території області як чинника впливу на потенціал туристично-рекреаційних ресурсів області та відображення територіальної структури лісистості Львівщини як фактора розвитку туризму.

Виклад основного матеріалу. Споконвіків туризм вивчався як різновид рекреації та вважався одним з видів активного відпочинку. Тому сьогодні дуже часто термін "туристичні ресурси" ототожнюється з терміном "рекреаційні ресурси". Однак необхідно розуміти, що рекреаційними ресурсами виступають, насамперед, туристичні дестинації (заклади розміщення, харчування, музеї і т. д.), об'єкти та явища природи [17]. "Туристичні ресурси" є значно ширшим поняттям. До них належать економічні, фінансові, трудові, соціальні та інфраструктурні ресурси, які використовують-

ся для організації туристичного господарства [18]. Ці дві наукові категорії доцільно розглядати або як взаємодоповнюючі, або як взаємозамінні. Спираючись на дослідження багатьох науковців, варто зазначити, що Н. Паньків вважає туристично-рекреаційні ресурси сукупністю природних та штучно створених людиною об'єктів, які є необхідними для формування туристичного продукту [11].

За М. Мальською, туристично-рекреаційними ресурсами є компоненти географічного довкілля, об'єкти антропогенної діяльності, які завдяки унікальності, історичній та художній цінності, оригінальності, естетичній привабливості і лікувально-оздоровчій значущості, можуть використовуватися для організації різних видів рекреації. Вона виділяє три типи туристично-рекреаційних ресурсів: історико-культурні, природні, соціально-економічні [9].

Відповідно до досліджень І. В. Смаля, серед природних туристично-рекреаційних ресурсів для розвитку туристичних та рекреаційних процесів найбільш значимими є бальнеологічні, ландшафтні, фауністичні, кліматичні, гідрологічні та лісові [15].

Львівській області належить одне із перших місць у країні за кількістю природних туристично-рекреаційних ресурсів [8]. Сюди входять лікувальні мінеральні води, лікувальні грязі, озокерит, кліматичні, водні та лісові ресурси.

У загальноукраїнському природно-ресурсному потенціалі частка природного туристично-рекреаційного потенціалу Львівської області становить 5,38 % [12]. Якщо брати до уваги західний регіон України [10], то за сумарним потенціалом природних туристично-рекреаційних ресурсів Львівщина займає другу позицію, поступаючись при цьому лише Закарпатській області (7,04 %).

Аналіз довідкових джерел [13] свідчить, що структура природних туристично-рекреаційних ресурсів регіону виглядає наступним чином: 70 % складають ресурси туризму та рекреації і 30 % – ресурси санаторно-курортної сфери. Природні туристично-рекреаційні ресурси у сумарному природно-ресурсному потенціалі Львівської області займають 14,3 %. Це значно вище, ніж відповідне значення по Україні (9,5 %) [5].

Що стосується переліку природних туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області, то сюди відносять лікувальні мінеральні води, лікувальні грязі, родовища озокериту, водні та інші види. Найбільше їх зосереджено у Яворівському, Миколаївському, Стрийському і Дрогобицькому районах, а найменше – у

Пустомитівському, Кам'янка-Бузькому, Сокальському, Радехівському і Бродівському районах [2].

У структурі природного туристично-рекреаційного потенціалу області чільне місце займають лікувальні мінеральні води. Серед восьми типів мінеральних вод, які використовуються у бальнеології, у Львівській області відомо сім. Виділяються чотири зони їхнього поширення [3].

Перша зона охоплює ареали поширення мінеральних неспецифічних вод типу "Нафтуся". Вона представлена курортами Трускавець (добовий дебіт родовища складає 47,2 куб. м./добу), Східниця (64,6 куб. м./добу), Верхньосиневидненським родовищем та ще близько 40 іншими джерелами "Нафтусі" (загальні розвідані та прогнозовані ресурси перевищують 5000 куб. м./добу) [7].

Друга зона охоплює території з поширенням лікувальних розсолів з підвищеним вмістом сульфатів і включає курорт Моршин (79,0 куб. м./добу). Тут сумарні розвідані та прогнозовані ресурси лікувальних розсолів становлять більше 600 куб. м./добу [7]. На сьогодні використовується близько 1 куб. м./добу.

У третій зоні поширені мінеральні сульфатні води. Вона охоплює курорти Великий Любінь (запаси вод – 57,6 куб. м./добу), Немирів (320 куб. м./добу), Шкло (5,0 куб. м./добу). Загальні та прогнозовані запаси даного типу вод складають в області лише кілька тисяч куб. м./добу, з яких експлуатується майже 250 куб. м./добу [7].

Четверта зона представлена мінеральними водами без специфічних компонентів і властивостей, які знаходяться у смт. Олеську (220 куб. м./добу), с. Балучині (158 куб. м./добу), смт. Новому Милятині (138 куб. м./добу), с. Солуках (86 куб. м./добу). Їхні загальні прогнозовані запаси – близько 27000 куб. м./добу [7].

У Львівській області також розвідані родовища вуглекислих мінеральних вод, зокрема, в с. Климець і с. Боберка.

Лікувальні торф'яні грязі Львівської області розташовані у смт. Немирів, смт. Великий Любінь, м. Моршин і смт. Шкло. Їх загальні запаси оцінюють [7] у 462 тис. куб. м.

На території регіону знаходиться найбільше в Україні родовище озокериту – Бориславське. Поклади озокериту також виявлені в смт. Стара Сіль (Старосамбірський район) [1].

Окрім бальнеологічних, Львівська область багата ще й на інші природні туристично-рекреаційні ресурси (ландшафтні, лісові, водні та

ін.). Серед них велике значення мають гірські ландшафти, які придатні для розвитку гірськолижного спорту. До них належать ландшафти навколо смт. Славське (Сколівський район), с. Тисовець (Сколівський район), с. Розлуч (Турківський район), м. Турка (Турківський район) та ін [1]. Для них характерним є:

1) зручна транспортна доступність, оскільки туди можна добратися як залізничним, так й автомобільним видом транспорту;

2) великі лісові масиви, представлені, насамперед, хвойними насадженнями;

3) значна тривалість снігового покриву (150-176 днів);

4) наявність гірськолижних трас різного рівня складності (низького, середнього, високого);

5) основні лижні траси – на схилах гір Тростян, Погар, Кремінь, Менчіл, Варшава,

6) домінування достатньо крутих спусків (для новачків є окремі траси);

7) досить розвинена інфраструктуру зимового відпочинку;

8) широкий асортимент розваг для туристів;

9) багата історія становлення та розвитку курортів (більшість з них колись були відомими центрами зимових видів спорту міжнародного значення).

Природно-заповідний фонд Львівської області, будучи складовою природного туристично-рекреаційного потенціалу регіону, представлений 347 об'єктами, загальна площа яких становить 148,6 тис. га. З цього переліку 25 об'єктів мають загальнодержавне значення (64,6 тис. га). Десять природоохоронних об'єктів мають спеціальні адміністрації. Сюди належать природний заповідник "Розточчя", національний природний парк "Сколівські Бескиди", Яворівський національний природний парк, національний природний парк "Північне Поділля", ботанічний сад Львівського національного університету ім. І. Франка, ботанічний сад Національного лісотехнічного університету України, регіональні ландшафтні парки "Знесіння", "Равське Розточчя", "Верхньодністровські Бескиди" і "Надсянський". Заповідники розташовані по всій території регіону [18].

Варто сказати, що геопросторовий розподіл природно-заповідного фонду Львівської області є дуже нерівномірним. Згідно зі схемою фізико-географічне районування території, об'єкти ПЗФ локалізовані наступним чином (Табл. 1).

Можна припустити, що нерівномірність просторового розподілу об'єктів ПЗФ спричинена, у першу чергу, особливостями диферен-

ціації природно-географічних умов області та роллю кожного з природно-географічних чин-

ників у процесі збереження біотичної та ландшафтної різноманітності [4].

Таблиця 1

Розподіл територій та об'єктів природно-заповідного фонду Львівщини за фізико-географічними районами

фізико-географічний район	загальна кількість об'єктів пзф, од.	кількість функціональних типів об'єктів, од.				% об'єктів, що мають опосередковане природоохоронне значення
		ПЗ, НПП, РЛП, од.	площинні об'єкти, од.	парки, ботсади	«точкові» об'єкти, од.	
Передкарпаття	105	0	17	26	61	82,9
Поділля	114	4	47	25	38	55,3
Скибові Карпати	44	3	19	2	20	50
Вододільні Карпати	22	0	17	0	5	22,7
Рівнини Верхнього Бугу й Стиру	33	0	18	10	5	45,5
Волинська височин	6	0	3	1	2	50

Дані: Офіційний сайт Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [14]

У той же час, об'єкти ПЗФ розподілені по території Львівщини нерівномірно, тобто не відповідають критеріям регіональної типовості та потребують покращення просторової структури [6].

За даними Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 р. [14], у 2017 р. площа природо-заповідного фонду Львівської області охоплювала 7,98 % усієї території регіону, а у 2016 р. даний показник становив 7,2 %. було досягнуте шляхом створення національного природного парку "Бойківщина", заказника місцевого значення "Воля Якубова", ландшафтного заказника місцевого значення "Торфовище "Білогорща". Також було розширено територію регіонального ландшафтного парку "Стільське Горбогір'я".

З аналізу структури природно-заповідного фонду Львівської області випливає, що 131 об'єкт вважається "точковим" (окремі дерева, артефакти неживої природи, деякі антропогенні об'єкти, зокрема, свердловини мінеральних вод і нафти) і практично не відіграє суттєвої ролі у збереженні природної біотичної і ландшафтної різноманітності регіону. Ще 64 об'єкти, які є об'єктами антропогенного походження (парки, пам'ятки садово-паркового мистецтва, ботанічні сади, дендрарії, зоопарки), мають лише опосередковане значення у процесі збереження природних комплексів області [4].

Вивчаючи склад ПЗФ Львівщини, треба зауважити, що абсолютна більшість його об'єктів – це ліси. Водно-болотні, лучні й лучно-степові об'єкти становлять у регіоні незначну

кількість. Тому це зумовлює створення на Львівщині нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду з урахуванням її природно-географічного районування, територіальних особливостей рослинного покриву, флори, фауни та ландшафтів [8].

Проблемним також залишається й те, що та частина території Львівської області, яка відведена під об'єкти ПЗФ, дуже часто не обліковується на місцевому рівні як земля природно-заповідного фонду. Як наслідок, зміна землекористувачів і землевласників під час інвентаризації земельних ділянок призводить до зміни площі об'єктів ПЗФ. Прикладом цього можуть бути парки у смт. Шкло і смт. Немирів [16].

У регіоні на сьогодні суттєво зменшилися фактичні площі об'єктів ПЗФ, зокрема, парку "Снопківський", парку ім. Івана Франка у м. Львові, Самбірського парку, парку ім. Шевченка у м. Стрию, парку в м. Моршині та ін. Цьому сприяло прийняття органами місцевого самоврядування рішень про відведення земельних ділянок під різні види господарської діяльності, незалежно від їхнього природоохоронного статусу [16].

Проте незважаючи на ряд проблем, ПЗФ області володіє суттєвою перспективою розвитку, зокрема, виділенням цінних природних і штучних об'єктів, які резервуються як заповідні території. Ця особливість дозволить зберегти і відновити видове біорізноманіття ландшафтів та провести оцінки економічної ефективності від природоохоронних заходів,

спрямованих на захист, стабілізацію, покращення та оздоровлення довкілля регіону [15].

Водозабезпеченість районів Львівської області

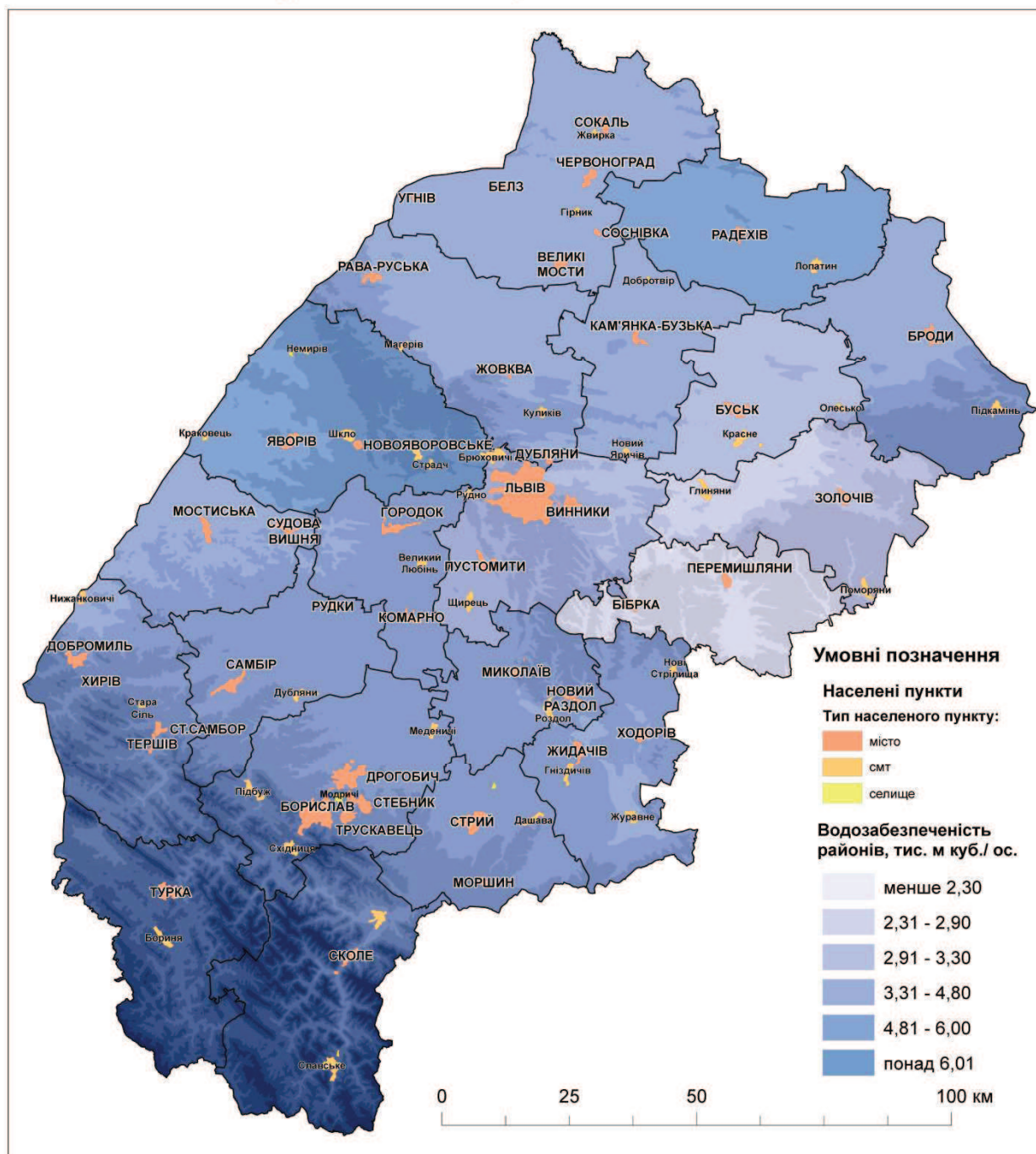

Рис. 1 Водозабезпеченість районів Львівської області (укладено автором за даними [13])

Кліматичні ресурси Львівської області, як один із складових компонентів природно-ресурсного потенціалу регіону, впливають на туристично-рекреаційну привабливість території та її потенційне використання. Взагалі сезонність кліматичних показників позначається на систематичності використання туристично-рекреаційних ресурсів та збільшенні їхньої різноманітності [11].

У Львівській області домінуючим є помірно-континентальний клімат із м'якою

зимою, затяжною вологою весною, теплим дощовим літом і відносно сухою теплою осінню [6]. Він сприятливий для розвитку різних видів рекреації і туризму. Впродовж року у регіоні переважають західні та північно-західні вітри. Найтеплішим місяцем року є липень, середня температура повітря якого +17/+18 °С, а найхолоднішим – січень (-4/-6 °С). Середньорічна кількість опадів становить 650 мм. в рівнинній частині області, 750-1000 мм. – в передгірській та до 1400 мм. – у гірській. Гірські річки

регіону є паводконебезпечними. Тому в області періодично створюється загроза затоплення і підтоплення комунікацій, поселень та угідь, що негативно впливає на туристично-рекреаційний потенціал та знижує ефективність його господарського використання [4].

У гірській частині регіону переважає вологий та прохолодний клімат. На території Львівщини достатньо чітко діють висотно-зональні фактори формування клімату – температура з підняттям вгору знижується, а кількість опадів – збільшується.

Говорячи про гідрологічні ресурси Львівської області, варто зазначити, що їх рекреаційні властивості впливають на формування туристично-рекреаційних об'єктів, які використовуються для організації короткочасного відпочинку. Водні об'єкти регіону характеризуються великою різноманітністю, зокрема, одна і та ж сама річка відзначається великою кількістю ділянок з різним рівнем складності будови та водності. Така їх особливість сприяє створенню туристичних маршрутів різних категорій складності. Майже всі річки Львівщини можна використовувати для сплаву на каяках, каное, байдарках, катамаранах, надувних човнах і т. д. Дністер придатний для використання невеликих вітрильних плавзасобів, катерів і навіть теплохідних екскурсій [19].

Необхідно зазначити, що Львівщина досить добре забезпечена водними об'єктами. Найбільшим рівнем водозабезпечення населення характеризуються Карпатсько-Передкарпатські райони, Яворівський (Українське Розточчя) та південна частина Бродівського району. Карта свідчить (Рис. 1), що на цей показник впливають два головних чинники: запаси водних ресурсів та чисельність наявного населення. На території області нараховується 21 водосховище та близько 2110 ставків і водойм [13]. За кількістю ставків регіон займає четверте місце в Україні. До головних водних об'єктів Львівської області належать річки Дністер, Західний Буг, Стрий, Бистриця, Стир, Вишня, Рата та Солокія. Загалом, у межах області налічується 8950 річок, які належать до басейнів Чорного та Балтійського морів. Найбільше річок є в басейні Дністра (5838) і Західного Бугу (3213). Незначна їх кількість припадає на басейни р. Прип'ять і р. Сян (Турківський район) [14].

Разом з цим, аналіз якості водних ресурсів свідчить, що більшість поверхневих вод є забрудненими комунальними стоками та продуктами ерозії сільськогосподарських угідь, компонентами мінеральних добрив та засобів захисту посівів від шкідників і хвороб [1].

Найбільшою водною артерією Львівської області є р. Дністер. Головні її карпатські притоки в межах Львівщини – р. Стрий, р. Бистриця (Самбірський та Дрогобицький райони), р. Тисмениця, р. Колодниця і р. Стривігор (Старосамбірський і Самбірський райони), а подільські — р. Верещиця (Яворівський і Городоцький райони), р. Щирка, р. Зубра (Пустомитівський та Миколаївський райони), р. Боберка. Для водного і пішохідного туризму найпридатнішими є р. Дністер, р. Стрий, р. Свіча, р. Західний Буг та окремі штучні водойми в околицях Львова і в Яворівському районі [14.]

Основними притоками р. Західного Бугу є р. Полтва (м. Львів), р. Кам'янка, р. Золочівка (Золочівський і Буський райони), р. Рата (Польща та Жовківський, Яворівський і Сокальський райони), р. Солокія (Сокальський район) та ін. [3].

Оцінюючи туристично-рекреаційний потенціал водних об'єктів Львівщини, можна констатувати, що він залишається слабо задіяним у сфері як туризму, так і рекреації.

Що стосується рівня забезпеченості підземними водами, то найбільше їх є у Турківському, Сколівському, Старосамбірському та Самбірському районах, а найменше – у Золочівському, Бродівському та Сокальському. Взагалі за кількістю прісних підземних вод у Львівській області лідером виступає Сокальський район [1]. При цьому варто відзначити, що курортні поселення відзначаються недостатнім рівнем водозабезпеченості та перевищенням ліміту забору води (у тому числі м. Трускавець і м. Моршин). Незважаючи на це, кількість відвідувачів, які сьогодні прибувають в курортні поселення регіону, є, як ніколи, високою – 53% туристів відвідують мальовничі куточки саме Львівської області (у тому числі м. Трускавець та Моршин) проти 47%, що прибули у власне місто Лева [13].

Лісові ресурси – одна з дуже важливих складових природно-ресурсного потенціалу Львівської області – займають 28 % території регіону (Рис. 2). Площа лісового фонду Львівщини становить приблизно 690 тис. га (більше 8 % всіх лісів України), а територій, вкритих лісом, — 623 тис. га [5].

Лісогосподарський район Волинської височини займає територію Сокальського району, яка нерівномірно вкрита лісами та лісовими насадженнями. Їх видовий склад представлений наступним чином: хвойні породи становлять 52 %, твердолистяні – 29 %, і м'яколистяні – 19 %. Рівень лісистості тут складає 15,3 %. З огляду на це, район потребує проведення

робіт із заліснення угідь і відновлення лісонасаджень [9]. Такий видовий склад лісів є сприятливим для розвитку грибного туризму та

ягідництва (хвойні і мішані ліси) та, частково, мисливства (листяні та мішані ліси).

Лісистість районів Львівської області

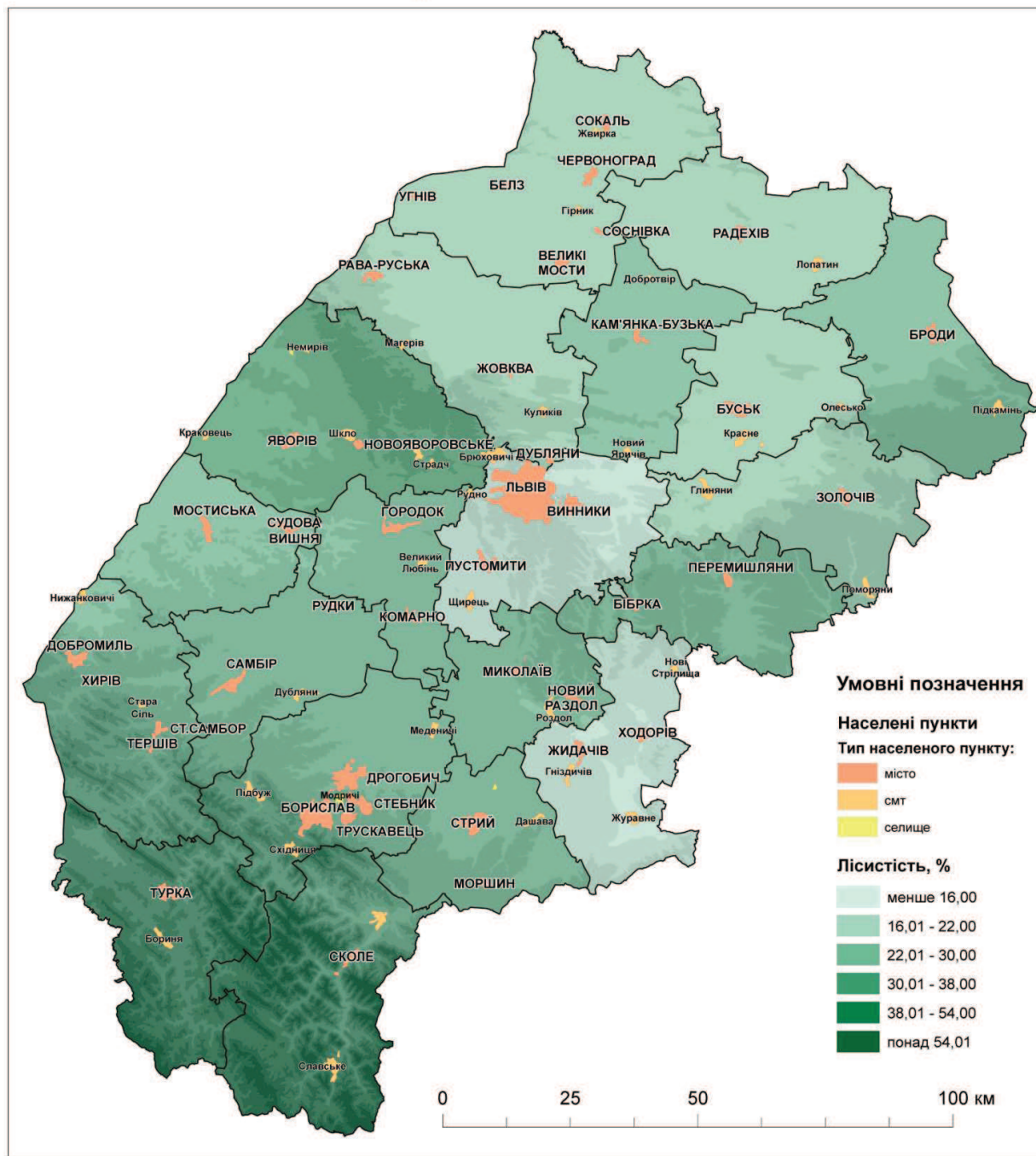

Рис. 2 Лісистість території Львівської області

Лісогосподарський район Малополюської низовини простягається північною частиною Львівщини, зокрема, територіями Бродівського, Радеківського та Буського держлісгоспів. Його лісистість становить майже 25 %. Ліси представлені широколистяними породами, зокрема, буком лісовим, дубом звичайним, сосною звичайною, грабом звичайним і березою бородавчатою [14].

За екологічним і соціально-економічним

значенням ліси Малополюської низовини належать до категорії рекреаційно-оздоровчих, основними функціями яких є рекреаційні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, естетичні та виховні. Їх рекреаційно-туристичний потенціал освоєний відносно слабо.

Опільсько-Розточський лісогосподарський район охоплює західну частину області вздовж кордону з Польщею (Розточчя) та підвищене плато Опілля вздовж р. Дністра до кордону з

Тернопільщиною. Найбільші лісові масиви знаходяться у Бібрському держлісгоспі. Вони представлені широколистяними буково-дубовими і дубово-грабовими лісами. Рівень лісистості району сягає 25,8 % [14]. Ліси цього району мають велике природоохоронне і рекреаційне значення, зокрема, виконують ґрунтозахисні, водоохоронні, естетичні і санітарно-гігієнічні функції та є складовою зеленої зони м. Львова й інших міст Львівської області.

Передкарпатський лісовий округ охоплює територію передгір'я Карпат. Його лісистість становить 17,6 % [9]. Переважаючими породами дерев тут є ялиця, модрина, ялина, дуб, бук, явір, ясен, граб, ліщина, бузина та ін. Окрім задоволення потреб народного господарства в деревній продукції і продукції побічного лісового користування, лісові масиви Передкарпатського округу виконують водорегулюючі, ґрунтозахисні та рекреаційні функції.

Район Зовнішні Карпати – це район Львівщини з найбільшою лісистістю. Він охоплює територію низькогірних хребтів Верхньо-Дністерських та Сколівських Бескидів. Ліси тут розміщені досить рівномірно. Вони поширені на 91% загальної площі території району. Основними лісоутворювальними породами виступають ялина, ялиця, бук, явір, модрина. Хвойні ліси складають 75%, твердолистяні – 24%, а м'яколистяні – 1% [9].

Основною функцією лісових масивів Зовнішніх Карпат є санітарно-гігієнічна. В цих лісах здійснюється санітарна та інші види рубок, а також очищення лісу від вітровалів та буреломів. Це також стосується і заповідної частини території, площа якої складає 2376 га. Ще однією функцією, яку виконують ліси Зовнішніх Карпат, є рекреаційна. Вона полягає в оздоровленні та забезпеченні культурно-ознайомчого і спортивного відпочинку для населення. Основні рекреаційні об'єкти лісів досліджуваного району – Бердо (заказник) і Сколівські Бескиди (національний природний парк), які мають статус загальнодержавних [14].

Район Стрийсько-Міжгірської Верховини займає територію Стрийсько-Сянської Верховини. Ліси тут розташовані вкрай нерівномірно – на висоті близько 700 м розташована розгалужена мережа населених пунктів (сіл) та районний центр – м. Турка. Власне заліснені ділянки можна спостерігати лише на схилах верховини, які є малоприсадними для ведення господарської діяльності. Населені пункти пов'язані між собою мережею транспортних шляхів. Їх протяжність на 1000 га території

складає 12,8 км [13].

За своїм призначенням та розміщенням ліси Стрийсько-Сянської Верховини виконують переважно екологічні, у тому числі, водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні та ін. функції і мають обмежене експлуатаційне значення [11].

Висновки. Львівська область є тим регіоном, де туристично-рекреаційна галузь є найбільш перспективною в Україні. Її природний туристично-рекреаційний та історико-культурний потенціал разом зі сприятливим географічним положенням виступають ключовими передумовами для розвитку санаторно-курортної сфери, туризму та відпочинку як вітчизняних, так і зарубіжних туристів і відпочиваючих.

Львівська область посідає чільне місце в Україні за природними туристично-рекреаційними ресурсами, які представлені лікувальними мінеральними водами, лікувальними грязями, озокеритом та кліматичними, водними і лісовими ресурсами. Встановлено, що у структурі туристично-рекреаційного потенціалу регіону 70 % займають ресурси туризму і рекреації (в першу чергу історико-культурні ресурси), а 30 % – ресурси санаторно-курортної сфери, де провідні позиції належать лікувальним мінеральним водам. Саме вони визначають спеціалізацію курортів.

Проте на сьогодні існує і ряд чинників, які створюють перешкоди на шляху до раціонального використання, збереження та відтворення природних туристично-рекреаційних ресурсів Львівської області. Сюди належать низький рівень розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури, незадовільний стан доріг, відсутність під'їздів до багатьох туристично-рекреаційних об'єктів, невисока якість і недостатньо широкий асортимент туристичних послуг та недосконалість бази даних щодо туристично-рекреаційних об'єктів. Природні туристично-рекреаційні ресурси також зазнають впливу збоку таких негативних факторів, як занепад туристично-рекреаційних об'єктів області, посилення виїзного туризму, зумовленого низьким рівнем надання сервісних послуг на туристично-рекреаційних об'єктах Львівщини, складною екологічною ситуацією і політичними конфліктами, природними несприятливими процесами та ін.

Однак, незважаючи на наявні проблеми з використанням туристично-рекреаційних ресурсів, Львівська область має всі шанси для удосконалення туристичної та відпочинкової інфраструктури, покращення екологічної ситуації в регіоні, забезпечення збереження її

природного середовища та сприяння створен-

ню й освоєнню нових туристичних об'єктів.

Література:

1. Алексеева Н., Сакун Л. Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії. Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 2 (8), с.1 – 8.
2. Бартошук, О. Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід). Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 2, с 62-68.
3. Бордун О. Структура та динаміка міжнародних туристичних потоків в Україні. В: Географія і туризм: національний та міжнародний досвід. Матеріали VI міжнародної наукової конференції. Львів-Розлуч, Україна, 5-7 жовтня 2012. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, с. 75-80
4. Гайдук А. Оцінка туристичних ресурсів Львівської області та її практичне застосування. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Сталій розвиток та екологічна безпека (регіональна політика). Щорічник наукових праць. Випуск 20 / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2000. С. 200-212.
5. Горіна Г. Конкурентоспроможність країн у туристичній галузі: нові підходи до визначення / Горіна Г. // Вісник Хмельницького національного університету, – 2015. – № 4, Т. 1, с. 203-207.
6. Копач М. Методичні підходи до оцінки рекреаційних територій. Економічний механізм природокористування і охорони навколишнього природного середовища в умовах переходу економіки України до ринкових відносин / Тези доповідей республіканського семінару, м. Івано-Франківськ/. – Львів, 1992. С. 88-89.
7. Крачило Н. Географія туризму. – К. – «Вища школа», 1987. – 208 с.
8. Лобода М. Курортні ресурси України. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344с.
9. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо, В.І. Цибух. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 360 с.
10. Мацола В. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАНУ, 1997. – 259с.
11. Паньків Н. Туристичне ресурсознавство: Навчальний посібник / Н. Паньків. – Львів: Український бестселер, 2011. – 238 с.
12. Полюга В., Полюга Д. Аналіз сучасного стану використання матеріально-технічної бази рекреації і туризму у Львівській області//Науковий вісник УжНУ. Серія „Економіка”. Випуск 11. – Ужгород, 2002. С. 20-22.
13. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economy.cg.gov.ua/>
15. Смаль І. Географія туризму та рекреація: словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. С. 9, 17, 27, 105.
16. Стеченко Д. Управління регіональним розвитком. – К. – «Вища школа», 2000. – 222с.
17. A. Steven Boyne. Tourism Management. Volume 70 ISSN 0261-5177. – 2019 – 11-12 p.
18. Goeldner, Charles R. and Ritchie, J. R., 2002. Tourism: Principles, Practices, Philosophies. 9 th ed. N.Y.: John Wiley and Sons, Inc., 642 p.
19. Walters S. R., 1985. Travel Industry World Yearbook. The Big Picture, p. 26.

References:

1. Alekseeva N., Sakun L. Regional aspects of the development strategy of tourism industry. Economy. Management. Innovations. – 2012 - №. 2 (8), p. 1-8.
2. Bartoshuk O. Models of development of the tourism industry (foreign experience). State and regions. Series: Economics and Business. – 2011 - №. 2, p. 62-68.
3. Bordun O. Structure and dynamics of international tourist flows in Ukraine. V: Geography and tourism: national and international experience. Materials of the VI International Scientific Conference. Lviv-Rozluch, Ukraine, October 5-7, 2012. Lviv: Publishing Center of Ivan Franko Lviv National University, p. 75-80.
4. Gaiduk A. Evaluation of tourist resources of the Lviv region and its practical application. Socio-economic research in the transition period. Sustainable development and environmental security (regional policy). Yearbook of scientific works. Issue 20 / NAS of Ukraine. Institute for Regional Studies. – Lviv, 2000. p. 200-212.
5. Horina G. Competitiveness of countries in the tourism industry: new approaches to the definition. / Horina G. // Bulletin of the Khmelnytsky National University, - 2015 - №. 4, V. 1, p. 203-207.
6. Kopach M. Methodical approaches to the estimation of recreational territories. The economic mechanism of natural management and environmental protection in the conditions of transition of the Ukrainian economy to market relations. / Abstracts of the republican seminar, Ivano-Frankivsk city/. – Lviv, 1992. p. 88-89.
7. Krachylo N. Geography of tourism. – K. – “High school”, 1987. – 208 p.
8. Loboda M. Resorts of Ukraine. – K.: TAMED, 1999. – 344 p.
9. Malska M. Basics of the tourism business: Textbook / M. Malska, V. Khudo, V. Cibuh – Lviv: Publishing Center of Ivan Franko Lviv National University, 2003. – 360 p.
10. Matsola V. Recreational and tourist complex of Ukraine. – Lviv: Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 1997 – 259 p.
11. Pankov N. Tourist resource science: Textbook / N. Pankov. - Lviv: Ukrainian Bestseller, 2011. – 238 p.
12. Poluga V., Poluga D. Analysis of the current state of using the material and technical base of recreation and tourism in the Lviv region // Scientific Bulletin of UzhNU. Series "Economics". Issue 11. – Uzhgorod, 2002. p. 20-22.
13. Official site of the Main Department of Statistics in Lviv region [Electronic resource] – Access mode: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
14. Official site of State Strategy for Regional Development for the period up to 2020 [Electronic resource] – Access mode: <http://economy.cg.gov.ua/>
15. Smal I. Geography of tourism and recreation: dictionary-directory. – Ternopil: Educational book – Bogdan, 2010. 9, 17, 27, 105

- р.
16. Stechenko D. Management of regional development. – К – “Higher school”, 2000 – 222 p.
 17. A. Steven Boyne. Tourism Management. Volume 70 ISSN 0261-5177. – 2019 – 11-12 p.
 18. Goeldner, Charles R. and Ritchie, J. R., 2002. Tourism: Principles, Practices, Philosophies. 9 th ed. N.Y.: John Wiley and Sons, Inc., 642 p.
 19. Walters S. R., 1985. Travel Industry World Yearbook. The Big Picture, p. 26.

Аннотация:

Горин И. В. ПРИРОДНЫЕ РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ ЛЬВОВЩИНЫ: СТРУКТУРА, ОЦЕНКА ПОТЕНЦИАЛА И ХАРАКТЕРА СОВРЕМЕННОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ.

Проанализирована структура природных рекреационно-туристических ресурсов Львовской области. Определены ключевые факторы развития потенциала природных туристско-рекреационных ресурсов региона, способствующие его превращению в туристический центр мирового значения. Рассмотрено вопрос об эффективном освоения имеющихся природных рекреационно-туристических ресурсов Львовской области, которая зависит, главным образом, от количества, уровня развития и экономической деятельности предприятий сферы рекреационно-туристического обслуживания населения. Уделено внимание структуре материально-технического оснащения, обеспечивающей комфортное пребывание туристов на территории Львовской области. Определена зависимость между рациональным использованием природного рекреационно-туристического потенциала региона и удачно разработанным механизмом государственного и частного регулирования и управления функционированием рекреационно-туристического комплекса в целом и его составляющими. Выделены зоны распространения бальнеологических ресурсов как одного из важнейших видов природных рекреационно-туристических ресурсов в регионе. Исследованы ключевые особенности рекреационно-туристических ресурсов горных районов области. Представлена отраслевую структуру природно-заповедного фонда Львовщины. Выделены климатические факторы влияния на формирование и развитие природных рекреационно-туристических ресурсов региона. Проанализирована водообеспеченность территории области как фактора, который влияет на потенциал рекреационно-туристических ресурсов региона и возможности его использования. Отражена территориальную структуру лесистости области как фактора развития туризма.

Ключевые слова: природные туристско-рекреационные ресурсы, минеральные воды, климатические ресурсы, природно-заповедный фонд, лесные ресурсы, водные ресурсы, лечебные грязи, месторождения озокерита, горнолыжные курорты.

Abstract:

Horyn I. V. NATURAL TOURIST-RECREATIONAL RESOURCES OF LVIV REGION: STRUCTURE, ESTIMATION OF POTENTIAL AND CHARACTER OF MODERN USING

The article reveals structure of natural tourism-recreational resources of Lviv region. The key factors of the development of natural tourist and recreational resources of the region that contribute to its transformation into a tourist center of global importance are determined. The issue of effective development of existing natural tourist and recreational resources of the Lviv oblast is considered, which depends mainly on the number, level of development and economic activity of enterprises in the sphere of tourist and recreational services in the region. Attention is paid to the structure of material and technical equipment that ensures a comfortable stay of tourists in the territory of the Lviv oblast. A relationship between rational using of the natural tourist and recreational potential of the region and a well-developed mechanism of public and private regulation and management of the functioning of tourist and recreational complex as a whole and its components, in particular, was defined. Areas of distribution of balneological resources as one of the most important types of natural tourism-recreational resources in the region are allocated. The key features of tourism-recreational resources of mountainous regions of the oblast are investigated. The branch structure of the natural reserve fund of Lviv oblast is represented. The climate factors of influence on formation and development of natural tourism-recreational resources of the region are singled out. The water supply of the region as a factor of influence on the potential of tourism-recreational resources of the region and the possibilities of its use is analyzed. The territorial structure of the forestry in Lviv oblast as a factor of tourism development is shown.

Key words: natural tourism-recreational resources, mineral waters, climate resources, natural reserve fund, forest resources, water resources, medical mud, ozokerite deposits, ski resorts.

Надійшла 27.08.2018р.